

Diia.Biznes. <https://business.diia.gov.ua/>
 "Enterprises by business size". OECD. <https://data.oecd.org/entrepreneur/enterprises-by-business-size.htm>
 EU4Business. <https://eu4business.org.ua/>
 "Glossary: Statistical Classification of Economic Activities in the European Community (NACE)". eurostat. Statistics Explained. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_\(NACE\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_(NACE))
 Ionan, Yu. "Rol pidtrymky MSP u vidnovlenni pisliavoiennoi ekonomiky krain svitu" [ENGLISH_UA The Role of SME Support in the Recovery of the Post-war Economies of the World]. *Ekonomichna pravda*. November 22, 2022. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/11/22/694090/>

Kvasnytsia, O. "Osoblyvosti derzhavnoi pidtrymky malo-ho biznesu u zarubizhnykh krainakh" [Peculiarities of State Support for Small Businesses in Foreign Countries]. *Svit finansiv*, no. 2 (2012): 177-187. <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/Osoblyvosti%20derzhavnoi%20pidtrymky%20maloho%20biznesu%20u%20zarubizhnykh%20krainakh.pdf>
 "Number of Small and Medium Sized Enterprises (SMEs) in the European Union in 2022/2023". <https://www.statista.com/statistics/878412/number-of-smes-in-europe-by-size/>
 Ofitsiyni sait ievropeiskoi statystyky. <https://www.statista.com/statistics/878412/number-of-smes-in-europe-by-size/>

УДК 332.1:338.2
 JEL: D92; E22; I22; I23; O32; O33
 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-58-64>

РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: СПЕЦИФІКА ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ТА ДОСЛІДНО-КОНСТРУКТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

©2023 МАТРУНЧИК Д. М., ЛАКАС В. В.

УДК 332.1:338.2
 JEL: D92; E22; I22; I23; O32; O33

Матрунчик Д. М., Лакас В. В. Регіональні особливості іноземного досвіду інвестиційного забезпечення інноваційних трансформацій: специфіка фінансування науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності

У статті обґрунтовується доцільність запозичення передового іноземного досвіду інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності для прискорення процесів інноваційних трансформацій у регіональних господарських комплексах України задля забезпечення прискореного повоєнного відновлення та формування сектора високотехнологічних виробництв. Узагальнюється передовий іноземний досвід (США, Японія, Німеччина) фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) у контексті основних трендів розвитку глобальної економіки. Виявлено, що моделі інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в США, Японії та Німеччині різняться як за суб'єктно-об'єктною базою, так і за пріоритетами фінансування розбудови матеріально-технічної бази та формування кадрового потенціалу університетської науки та науково-дослідної індустрії корпоративного сектора. Встановлено, що в умовах переплетіння національних економік та формування міжнародних мережових структур ключовими акторами фінансування інноваційної діяльності виступають транснаціональні корпорації, які завдяки високому рівню концентрації інвестиційного потенціалу фінансують найбільш капіталомісткі інноваційні проекти, котрі вирішальною мірою впливають на модернізацію базових ланок економік передових країн світу та темпи і масштаби освоєння природного багатства світової економіки. Обґрунтовано, що в контексті запозичення передового іноземного досвіду для вітчизняної практики фінансування інноваційних розробок на регіональному рівні на озброєння варто взяти досвід фінансово-інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності у федеральних землях Німеччини. Доведено, що імплементація німецького досвіду фінансування інноваційної діяльності у федеральних землях, які спеціалізуються на розвитку аграрної сфери, переробно-харчових виробництв і деревообробки, дасть змогу регіонам України аграрної спеціалізації сформувати полюси економічного зростання та забезпечити ефективне використання місцевого трудового, виробничо-технічного та природно-ресурсного потенціалу. Обґрунтовано, що в умовах дефіциту місцевих публічних фінансів основою стимулювання інноваційного розвитку на регіональному рівні виступає створення мережових структур кластерного типу, що дасть змогу консолідувати зусилля місцевої влади, закладів вищої освіти, науково-дослідних установ, проектних організацій та фінансово-кредитних структур у напрямі продукування інноваційних продуктів та їх впровадження у практику виробничо-господарської та комерційної діяльності.

Ключові слова: інвестиційне забезпечення, інноваційна трансформація, науково-дослідна та дослідно-конструкторська діяльність, регіон, регіональний господарський комплекс, імплементація.

Рис.: 1. **Бібл.:** 10.

Матрунчик Дмитро Миколайович – кандидат технічних наук, докторант кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, 43018, Україна)

E-mail: vadba@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8173-2582>

Лакас Вероніка Владиславівна – аспірантка кафедри економіки, Луцький національний технічний університет (вул. Львівська, 75, Луцьк, 43018, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1069-0792>

Matrunchyk D. M., Lakas V. V. Regional Features of Foreign Experience of Investment Support of Innovative Transformations: The Specifics of Financing Research and Development Activities

The article substantiates the expediency of borrowing advanced foreign experience of investment support of innovation activity to accelerate the processes of innovative transformations in the regional economic complexes of Ukraine in order to ensure accelerated post-war recovery and formation of the sector of high-tech industries. The authors summarize the best foreign experience (the USA, Japan, Germany) in financing research and development (R&D) in the context of the main trends in the development of the global economy. It has been found that the models of investment provision of innovation activity in the United States, Japan and Germany differ both in terms of subject-object base and in terms of financing priorities regarding the development of the material and technical base and the formation of human resources for university science and the research industry of the corporate sector. It is determined that in the context of interweaving of national economies and formation of international network structures, the key actors in financing innovation activities are transnational corporations, which, due to the high level of concentration of investment potential, finance the most capital-intensive innovative projects, thus decisively affecting the modernization of the basic links of the economies of the advanced countries of the world and the pace and scale of development of the natural wealth of the world economy. It is substantiated that in the context of borrowing advanced foreign experience for the domestic practice of financing innovative developments at the regional level, it is worth adopting the experience of financial and investment support for innovation activities in the Federal lands of Germany. It is proved that the implementation of the experience of financing innovation activities in the German Federal lands, specializing in the development of the agricultural sector, processing and food production and woodworking, will allow the regions of Ukraine of agrarian specialization to form poles of economic growth and ensure the effective use of local labor, production, technical and natural resource potential. It is substantiated that in the context of the deficit of local public finances, the basis for stimulating innovative development at the regional level is the creation of cluster-type network structures, allowing to consolidate the efforts of local authorities, higher education institutions, research institutions, design organizations and financial and credit structures in the direction of producing innovative products and their implementation in the practice of production, economic and commercial activities.

Keywords: investment support, innovative transformation, research and development activities, region, regional economic complex, implementation.

Fig.: 1. **Bibl.:** 10.

Matrunchyk Dmytro M. – PhD (Engineering), Candidate on Doctor Degree of the Department of Finance, Banking and Insurance, Lutsk National Technical University (75 Lvivska Str., Lutsk, 43018, Ukraine)

E-mail: vadba@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8173-2582>

Lakas Veronica V. – Postgraduate Student of the Department of Economics, Lutsk National Technical University (75 Lvivska Str., Lutsk, 43018, Ukraine)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1069-0792>

Останніми десятиліттями інноваційна трансформація виступає прикметною рисою розвитку високорозвинених країн світу, що дає їм можливість отримувати конкурентні переваги на світових ринках не лише інноваційних продуктів, а й промислової продукції загалом. Певною мірою отримання проривних зрушень у частині інноваційної трансформації національних господарств забезпечується шляхом нарощення обсягів фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР). У високорозвинених країнах і країнах, де має місце випереджальний тип розвитку, спостерігається зростання видатків на фінансування як університетської науки, так і науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в корпоративному секторі. Завдяки збільшенню обсягів фінансування інноваційних розробок у цих країнах забезпечується перманентне запровадження як продуктових, так і процесних інновацій, що дає можливість модернізувати базові ланки національного господарства і тим самим підвищити результативність суміжних галузей, що в підсумку приводить до переходу економік цих країн у нову фазу соціально-економічного розвитку.

Характерною рисою інноваційних трансформацій у високорозвинених країнах і країнах з випереджальним типом розвитку є те, що ключове значення відіграють регіональні полюси зростання, в основі котрих лежить генерування інноваційних продуктів.

У високорозвинених країнах має місце територіальна неоднорідність в обсягах фінансування науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності, що зумовлено як особливостями спеціалізації регіонів, так і рівнем концентрації інноваційного потенціалу. Водночас кращі практики фінансування процесів інноваційних трансформацій у регіональних утвореннях високорозвинених країн можуть бути імplementовані у вітчизняну практику інноваційного розвитку, щоб усунути синдром тотального інноваційного дефіциту в регіональних господарських комплексах нашої країни.

Метою статті є виявлення регіональних особливостей інвестиційного забезпечення науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності як ключової складової інноваційних трансформацій у високорозвинених країнах стосовно їх імplementації у вітчизняну практику фінансування інноваційного розвитку регіональних господарських комплексів.

У вітчизняній економічній літературі сформувався численні підходи стосовно запозичення передового іноземного досвіду фінансування науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у вітчизняну практику інвестиційного забезпечення інноваційної трансформації. У працях вітчизняних учених узагальнюється передова іноземна практика фінансування інноваційної діяльності та виокремлюються її ключові аспекти. Так, узагальнивши іно-

земний досвід, К. Суторміна та Є. Осадчий дійшли висновку, що вирішальне значення у процесах прискорення інноваційного розвитку має держава. На їх думку, першорядною функцією держави є створення економічної зацікавленості у взаємодії та партнерстві як у представників підприємницького сектора, так і в державних органів управління. Автори також підтримують ідею, що результативність здійснення науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності залежить не від конкретного джерела фінансування, а від ефективності освоєння коштів. Згідно з їх підходом, на розвиток інновацій у країні впливає рівень розвитку інноваційного клімату, законодавче регулювання інноваційного процесу, розвиток інформаційного та матеріально-технічного забезпечення наукових досліджень [2]. Дана авторська позиція заслуговує на увагу з огляду на те, що в Україні, перш за все, необхідно забезпечити стимулювання підприємницького сектора та сектора державного управління щодо активізації інноваційних процесів, зокрема через створення нестатутних об'єднань кластерного типу. Ба більше, активізація науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності потребує розбудови системи матеріально-технічного забезпечення наукових досліджень, а також створення ефективної системи трансферу передових іноземних технологій.

На вагомій ролі держави в процесах активізації інноваційних трансформацій у високорозвинутих країнах акцентують увагу О. Савастеева, Т. Журавльова та Д. Склярів. На їх думку, слід врахувати позитивний світовий досвід, який базується на виваженій концепції державного фінансування на засадах пільгового оподаткування та політики амортизації як стимулювання та подальшої підтримки інноваційної діяльності. Деякі європейські країни (Франція, Швеція), а також США і Канада запровадили практику зменшення суми доходу, що підлягає оподаткуванню, на суму видатків, пов'язаних з інноваційною діяльністю [1]. Виходячи з високого рівня податкового навантаження, який має місце в українській практиці фіскального регулювання підприємницької діяльності, застосування інструменту пільгового оподаткування видатків на інновації зрушить з місця інноваційні трансформаційні процеси в регіональних господарських комплексах нашої країни. Застосування такого інструменту стимулювання фінансування інноваційної діяльності також сприятиме розбудові інфраструктури науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у промисловому секторі національного господарства, а в окремих регіонах сформуються інноваційні полюси зростання місцевої економіки.

Водночас досвід США як основного локомотива світового інноваційного розвитку демонструє, що ключову роль у фінансуванні інноваційної діяльності відіграють транснаціональні корпорації. А. Шлапак

стверджує, що транснаціональні корпорації США є в теперішній час головними драйверами не тільки національного, але й глобального науково-технічного й інноваційного розвитку. Їх великомасштабні витрати на дослідження та розробки, використання диверсифікованих механізмів продукування та комерціалізації інновацій, концентрація науково-технічних ресурсів і поглинання конкурентів є запорукою досягнення усталених конкурентних переваг на глобальному високотехнологічному ринку та диверсифікації корпоративних інноваційних портфелів [3, с. 28]. Саме транснаціональні корпорації здатні профінансувати капіталомісткі проекти, пов'язані з розробкою інноваційних продуктів, які забезпечують новий технологічний рівень виробництва у ключових ланках промислового сектора, що в підсумку і визначає конкурентну позицію конкретної галузі на цільовому національному та світовому ринках. З огляду на це важливого значення набуває залучення транснаціональних корпорацій до фінансування інноваційних проектів в окремих регіонах України, зокрема у сфері господарського освоєння мінерально-сировинного потенціалу, відновлення потенціалу космічно-ракетної галузі, модернізації галузі виробництва військової техніки та озброєнь.

Одним із маркерів результативності фінансово-інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в країні виступає величини валових внутрішніх витрат на НДДКР (GERD). Валові внутрішні витрати на НДДКР (GERD) – це загальні витрати (поточні та капітальні) країни на НДДКР, профінансовані всіма вітчизняними компаніями, вищими навчальними закладами, дослідницькими інститутами, державними лабораторіями тощо. У розрахунок включаються як іноземні, так і внутрішні НДДКР, якщо дослідження та розробки відбуваються в країні. Зростання країни можна пов'язати з її інвестиціями в науково-дослідні розробки, для яких співвідношення GERD/ВВП є ключовим індикатором прихильності країни до інновацій та технологічного прогресу. Країни, які надають пріоритет науково-дослідній діяльності, мають більше шансів стати ключовими акторами технологічних проривів, підвищення продуктивності праці та, зрештою, забезпечують вищі темпи економічного зростання. Високе співвідношення GERD/ВВП може вказувати на те, що країна зорієнтована на інновації та використовує нові можливості для соціально-економічного піднесення [5].

Ключовим актором інноваційного розвитку в глобальному масштабі виступають США. Поряд зі США в глобальному інноваційному середовищі вагому роль відіграють Японія та Німеччина, де спостерігається високий рівень дифузії інновацій у високотехнологічних галузях матеріального виробництва, що дозволяє цим країнам займати провідні позиції на світовому ринку товарів інвестиційного призначення. Прикметною рисою фінансування процесів інно-

ваційної трансформації в цих країнах виступає зростання внутрішніх витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) (рис. 1).

Якщо у 2010 р. сума внутрішніх витрат на дослідження та розробки в США становила 444,7 млрд дол., то у 2020 р. США профінансували ці витратки на суму 672 млрд дол., що на 6,4% більше, ніж у 2019 р. (631,8 млрд дол.). У 2021 р. витратки США за даним напрямом фінансування перевищили 709,7 млрд дол. Водночас США відстають від таких країн, як Ізраїль і Республіка Корея, за показником витрат на дослідження та розробки (НДДКР) у відсотку до ВВП. Наприклад, Ізраїль і Республіка Корея витрачають відповідно 5,56% і 4,93% свого ВВП на НДДКР, тоді як США – 3,46% [5]. Серед інших лідерів за величиною валових внутрішніх витрат на НДДКР у 2021 р. були такі країни: Японія (172,1 млрд дол.), Німеччина (129,3 млрд дол.), Південна Корея (111 млрд дол.), Велика Британія (90 млрд дол.) і Франція (75 млрд дол.) [4].

У 2021 р. у структурі внутрішніх витрат на дослідження та розробки в США найбільшу питому вагу займали приватні компанії (83,7%). З федерального бюджету у 2021 фінансовому році фінансувалися 42 національні центри досліджень і розробок (FFRDC), котрі витратили 115,9 млрд дол. США на дослідження та розробки [8].

Водночас у розрізі штатів спостерігаються значні варіаційні розриви у величині фінансування інноваційної діяльності. Зокрема, штати Каліфорнія та Нью-Йорк у 2022 р. значно випереджали інші штати за обсягами фінансування інновацій. У цих штатах суми фінансового забезпечення інноваційної діяльності за всіма джерелами фінансування становили відповідно 490,1 млрд дол. і 506,3 млрд дол. Саме Каліфорнія та Нью-Йорк відомі своїми яскравими та різноманітними інноваційними екосистемами, де диверсифіковані сектори отримують фінансування та підтримку.

Зокрема, у Каліфорнії, в якій знаходиться Кремнієва долина, активно підтримуються технології. Каліфорнія, зокрема район Кремнієвої долини, є глобальним центром технологій та інновацій. Стартапи та відомі технологічні компанії отримують фінансування для розвитку в таких сферах, як штучний інтелект, біотехнології, розробка програмного забезпечення та «зелена» енергетика. У даному штаті є багато біотехнологічних і медичних компаній, а також науково-дослідних установ. Часто отримують фінансування інновації в геноміці, фармацевтиці та індустрії медичних приладів. У «зеленій» енергетиці, враховуючи зобов'язання держави щодо екологічної стійкості, активно фінансуються інновації в тех-

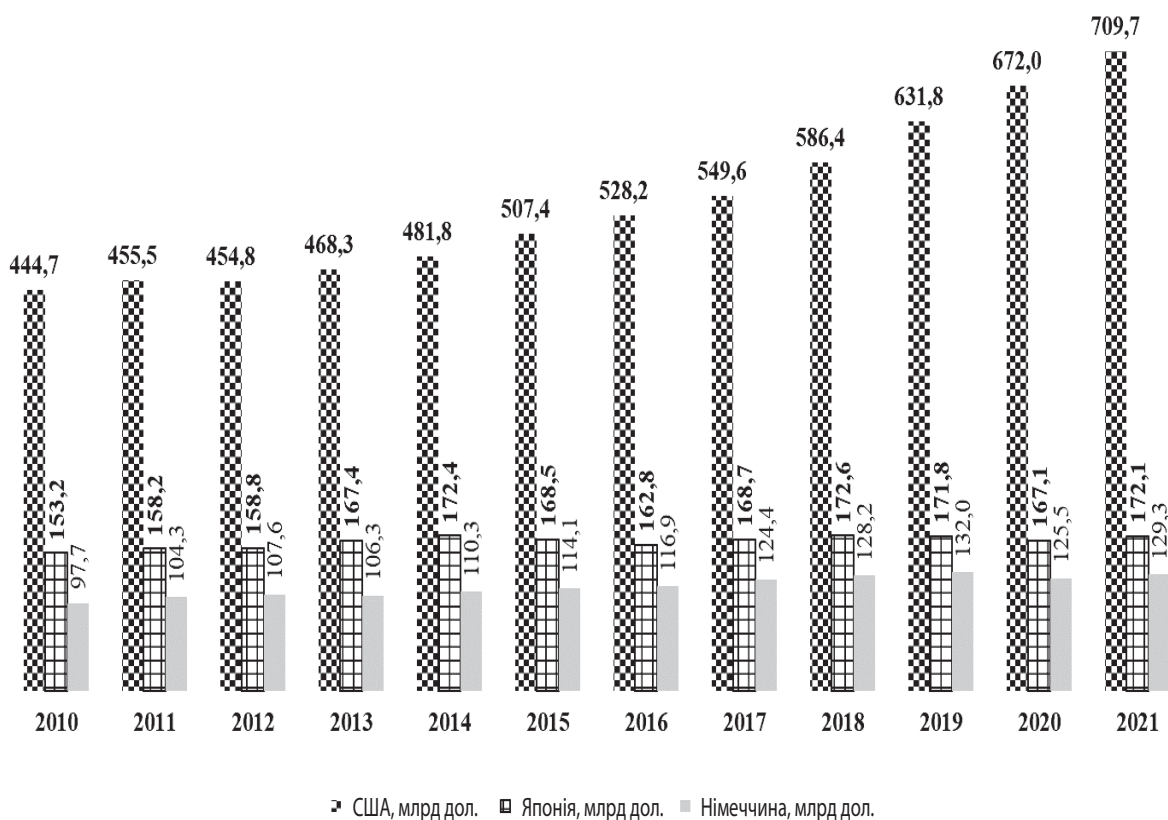

Рис. 1. Валові внутрішні витрати на НДДКР у США, Японії та Німеччині за період 2010–2021 рр.

Джерело: <https://www.statista.com/>

нології відновлюваних джерел та «зелені» ініціативи. Лос-Анджелес, велике місто в Каліфорнії, є світовим центром індустрії розваг. Фінансування отримують інновації в кіно, телебачення, ігри та цифрові медіа.

У штаті Нью-Йорк пріоритетом фінансування інновацій виступають фінансові технології, зокрема у Манхеттені, що є великим фінансовим центром. Постійно отримують фінансування інновації у фінтех, блокчейн і фінансові послуги. Крім того, розвивається сектор біотехнологій та охорони здоров'я з інноваціями у фармацевтиці, медичних дослідженнях і медичних технологіях. Також дані сфери отримують підтримку завдяки вагомій присутності в ЗМІ, рекламі та маркетинговим каналам, цифровим медіа, рекламним технологіям і створенню контенту. Місто Нью-Йорк є світовою столицею моди, тому індустрія моди постійно отримує інвестиції в дизайн, екологічність та інтеграцію технологій.

Традиційно високим рівнем результативності фінансування науково-дослідної та дослідно-конструкторської роботи відзначається Японія, яка продемонструвала світу економічне диво якраз через обрання одним із основних пріоритетів економічної політики домінантне фінансування продукування та впровадження інноваційних технологій. Протягом останнього десятиліття Японія продовжує в значних обсягах інвестувати дослідження та розробки. Витрати Японії на дослідження та розробки були меншими, ніж у США, але більшими, ніж у інших країнах, таких як Німеччина, Франція, Велика Британія, Китай і Республіка Корея. Проте з кінця 2000-х рр. обсяги фінансування НДДКР уже не відзначаються щорічними темпами зростання. Водночас Китай ритмічно нарощує витрати на НДДКР.

Водночас розподіл витрат на НДДКР в Японії в розрізі суб'єктів фінансування інноваційної діяльності (приватні компанії, університети, державні установи та некомерційні організації) показує, що частка приватних компаній була відносно вищою, ніж в інших розвинутих країнах, таких як США, Німеччина, Франція та Велика Британія. З іншого боку, частка державних установ була найменшою серед країн, за винятком Великої Британії. Це свідчить про те, що пріоритет у фінансуванні НДДКР в Японії надавався застосуванню нових технологій у бізнесі (інновації), а не в просуванні досягнень фундаментальної науки та техніки (відкриття та винаходи) [7].

У 2021 р. витрати на дослідження та розробки досягли нового історичного максимуму в Німеччині. Вони зросли на 3% – до 129,3 млрд дол. порівняно з попереднім роком. Таким чином, у Німеччині загалом тенденція зростання витрат на дослідження та розробки, яка спостерігається протягом багатьох років, продовжується. Домінуючий тренд був перерваний лише в ковідному 2020 р., коли видатки впали на 6,8 млрд дол. (-5%) – до 125,5 млрд дол. Вказані

суми охоплюють загальні витрати на дослідження та розробки в державних і підтримуваних державою установах, вищих навчальних закладах і бізнесі. У 2021 р. на державний сектор і приватні некомерційні установи припадало 14,8% витрат, або 16,7 млрд євро, сектор вищої освіти займав 18,2%, або 20 млрд євро, а сегмент комерційних підприємств становив 67%, або 75,8 млрд євро [9].

Німеччина регулярно виступає як одна з провідних інноваційних країн світу в міжнародних рейтингах. Вона посідала шосте місце серед 27 держав – членів ЄС у Європейському рейтингу інновацій 2021 (EIS), що відносить її до групи сильних інноваторів. Глобальний індекс інновацій ставить Німеччину в число провідних країн. Німеччина також є світовим лідером у кількості заявок на отримання патентів, оскільки на її мільйон громадян припадає майже вдвічі більше патентів, що мають значення для світового ринку, ніж у США [10].

Характерною рисою соціально-економічного піднесення Німеччини в повоєнний період виступало масове впровадження інноваційних технологій у базові ланки промислового сектора національної економіки. Дослідження продовжують відігравати важливу роль для економіки Німеччини завдяки науково-інтенсивним промисловим компаніям і постачальникам послуг, які формують у середньому понад 11% доданої вартості. Німеччина більшою мірою, ніж будь-яка інша промислово розвинена західна країна, спеціалізується на виробництві середньовисоких технологій, таких як транспортні засоби та продукти машинобудування, що в підсумку має значний кумулятивний ефект для суміжних ланок промислового сектора, оскільки додаткове робоче місце в машинобудуванні приводить до створення п'яти робочих місць в інших галузях національного господарства.

Прикметною рисою здійснення науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Німеччині є те, що багато компаній проводять дослідження за кордоном, а деякі навіть мають власні глобальні мережі, зокрема постачальник автомобільних компонентів Continental. Ця компанія розробляє свою продукцію в 94 різних місцях по всьому світу. До такої групи компаній слід віднести компанію Voehringer Ingelheim, де 52 тис. співпрацівників розкидані по всьому світу. Ба більше, це дослідницьке біофармацевтичне підприємство має науково-виробничу мережу по всій планеті з центральними підприємствами в Німеччині, США, Австрії, Японії, Франції та Китаї [6].

Досвід інвестиційного забезпечення інноваційних трансформацій у Німеччині є цікавим у контексті імплементації в українську практику фінансування процесів продукування та впровадження інноваційних технологій, виходячи з регіональних особливостей фінансово-інвестиційного забезпе-

чення інноваційного процесу. У Німеччині в розрізі федеральних земель у 2022 р. спостерігався значний рівень неоднорідності в обсягах фінансування інновацій. Найбільші суми фінансування інновацій мали місце у федеральній землі Мекленбург – Передня Померанія (882,0 млрд євро) та федеральній землі Саар (706,0 млрд євро). У названих федеральних землях обсяг фінансування інновацій був у рази вищим, ніж в інших федеральних землях. І це незважаючи на те, що ці землі не виступають локомотивами соціально-економічного розвитку Німеччини з огляду на особливості комплексування на даних територіях. У федеральній землі Саар домінуючими ланками господарського комплексу є виробництво зернових, птахівництва, здійснюється процес реструктуризації вуглеводневої та металургійної промисловості. У федеральній землі Мекленбург – Передня Померанія ключовими ланками господарства виступають деревообробка, харчова промисловість, будівельна індустрія, рибне господарство.

Регіональний вимір німецького досвіду інвестиційного забезпечення інноваційних трансформацій є цікавим для імплементації у вітчизняну практику з огляду на те, що в останні роки активізувалося фінансування інновацій у федеральних землях, де базовими ланками господарства виступають галузі, які також є структуроутворювальними ланками для багатьох регіонів нашої країни. Цікавим з точки зору впровадження в непромислових регіонах України є німецький досвід фінансування інновацій у сфері деревообробки, оскільки деревообробка при запровадженні сучасних методів фінансово-інвестиційного забезпечення модернізації переробної ланки лісового сектора може стати полюсом зростання в областях Карпатського та Поліського економічних районів.

Також цікавим є досвід запровадження інноваційних технологій у харчовій промисловості, оскільки ряд українських регіонів мають чітко виражену аграрну спеціалізацію, яка на даний момент характеризується значними галузевими перегинами між тваринництвом і рослинництвом і має чітко виражену експортну спрямованість (великі аграрні виробники, як правило, зорієнтовані на максимізацію валового збору рослинницької продукції, яка користується підвищеним попитом на світовому ринку сільсько-господарської сировини). Модернізація сектора переробно-харчових виробництв дасть можливість збільшити обсяги виробництва продукції з високою доданою вартістю, сформувати додаткові полюси зростання в регіонах аграрної спеціалізації, усунути структурні дисбаланси в регіональних АПК. Це є особливо важливим для повоєнної відбудови регіональних господарських комплексів у контексті як нарощення обсягів виробництва споживчих товарів, так і формування замкнених продуктових ланцюгів.

ВИСНОВКИ

Ключовими акторами глобального інноваційного розвитку виступають США, Японія та Німеччина. Саме ці країни продемонстрували прискорені темпи соціально-економічного розвитку завдяки масштабуванню впровадження інноваційних технологій у базові ланки національних господарств. Досвід цих країн певною мірою має бути імплементований у вітчизняну практику інвестиційного забезпечення інноваційних трансформацій, особливо в частині формування комплексу податкових, кредитних і майнових стимулів для місцевої влади та науково-дослідних і дослідно-конструкторських установ щодо прискорення процесів продукування інноваційних продуктів. Також досвід глобальних локомотивів інноваційного розвитку має бути взятий на озброєння в Україні в частині участі в інвестиційному забезпеченні інноваційних трансформацій транснаціональних корпорацій та банківського капіталу.

Поглиблення децентралізації влади та створення мережі укрупнених територіальних громад створили додаткові можливості для активізації інноваційної діяльності на регіональному та місцевому рівнях. Водночас можливості бюджетів територіальних громад України, особливо в умовах воєнного часу, є обмеженими, що вимагає непрямого впливу органів регіональної державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на процеси інноваційної трансформації регіональних господарських комплексів. Такий вплив може бути здійснений через формування мережових структур кластерного типу на базі місцевих органів влади, спеціалізованих науково-дослідних та проектних інститутів, закладів вищої освіти, фінансово-кредитних установ, що уможливить поєднання адміністративного потенціалу владних інститутів, кадрового та науково-технічного потенціалу науково-дослідних установ та навчальних закладів і коштів приватного сектора.

Виходячи з того, що матеріально-технічна база та кадровий потенціал інноваційної трансформації відзначаються неоднорідністю розміщення в багатьох регіонах і концентруються, як правило, у регіонах з високим рівнем концентрації галузей важкої індустрії, доцільною є імплементація у вітчизняну практику інвестування інноваційної діяльності досвіду федеральних земель Німеччини, які забезпечили високий рівень фінансування розробки інноваційних продуктів у галузях, пов'язаних з розвитком аграрної сфери, деревообробки та сектора переробно-харчових виробництв. Це дасть можливість створити полюси економічного зростання в регіонах України, які мають аграрну спеціалізацію. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Савастєєва О., Журавльова Т., Склярів Д. Державна фінансова підтримка інноваційної діяльності в на-

- ціональних умовах неоіндустріального розвитку. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 35. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-31>
2. Суторміна К. М., Осадчий Є. С. Ефективність фінансування інновацій: міжнародний досвід. *Ефективна економіка*. 2016. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5263>
 3. Шлапак А. В. Мережева модель дослідження інноваційної діяльності США. *Проблеми економіки*. 2019. № 3. С. 23–28. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-23-28>
 4. Rhodes A. United States Exceeds \$700 Billion in Gross Domestic Expenditures on R&D in 2020. URL: <https://nces.nsf.gov/pubs/nsf23346>
 5. Gowder C. Useful Stats: US leads the world in GDP, falls behind in R&D intensity. URL: <https://ssti.org/blog/useful-stats-us-leads-world-gdp-falls-behind-rd-intensity>
 6. How do German businesses compare internationally? URL: <https://www.research-in-germany.org/en/research-landscape/r-d-companies-business-germany/How-do-German-businesses-compare-internationally.html>
 7. Saito J. Performance of Japan's R&D. URL: <https://www.jcer.or.jp/english/performance-of-japans-rd>
 8. Gibbons M. T. Federally Funded R&D Centers Spent \$26.5 Billion on R&D in FY 2022. URL: <https://nces.nsf.gov/pubs/nsf23348>
 9. Research and development expenditure at new record high in 2021. URL: https://www.destatis.de/EN/Press/2023/03/PE23_089_218.html
 10. Research and Innovation. URL: <https://www.datenportal.bmbf.de/portal/en/research.html>
- Gowder, C. "Useful Stats: US leads the world in GDP, falls behind in R&D intensity". <https://ssti.org/blog/useful-stats-us-leads-world-gdp-falls-behind-rd-intensity>
- "How do German businesses compare internationally?" <https://www.research-in-germany.org/en/research-landscape/r-d-companies-business-germany/How-do-German-businesses-compare-internationally.html>
- "Research and development expenditure at new record high in 2021". https://www.destatis.de/EN/Press/2023/03/PE23_089_218.html
- "Research and Innovation". <https://www.datenportal.bmbf.de/portal/en/research.html>
- Rhodes, A. "United States Exceeds \$700 Billion in Gross Domestic Expenditures on R&D in 2020". <https://nces.nsf.gov/pubs/nsf23346>
- Saito, J. "Performance of Japan's R&D". <https://www.jcer.or.jp/english/performance-of-japans-rd>
- Savastieieva, O., Zhuravlyova, T., and Skliarov, D. "Derzhavna finansova pidtrymka innovatsiinoi diialnosti v natsionalnykh umovakh neoindustrialnoho rozvytku" [State Financial Support of Innovation in the National Context of Neo-Industrial Development]. *Економіка та суспільство*, no. 35 (2022). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-35-31>
- Shlapak, A. V. "Merezheva model doslidzhennia innovatsiinoi diialnosti SShA" [The US Network Innovation Model]. *Problemy ekonomiky*, no. 3 (2019): 23-28. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-23-28>
- Sutormina, K. M., and Osadchyi, Ye. S. "Efektyvnist finansuvannia innovatsii: mizhnarodnyi dosvid" [The Effectiveness of Funding Innovation: International Experience]. *Efektyvna ekonomika*, no. 11 (2016). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5263>

REFERENCES

Gibbons, M. T. "Federally Funded R&D Centers Spent \$26.5 Billion on R&D in FY 2022". <https://nces.nsf.gov/pubs/nsf23348>